

BORTXAKETAREN KULTURA EPAITZEKO PLAZA BIHURTU DUTE MAZANGO AUZIA

Hiru hilabetez iraun du Mazango auziak, Gisèle Pelicotek irekitakoa, zeineten ikertu duten urte luzez senarrak somniferoz drogatatu eta berak zein beste dozenaka gizonak 200 bat aldiz bortxatu izana. 51 gizon epaitu dituzte, eta senar ohi Dominique Pelicotentzat 20 urteko kartzela zigorra galdetu du prokuradoreak, lau eta hemezortzi urte artekoak besteentzat. Hor arte kasu higuin-

garri horrena; azkenean, Gisèlek nahi izan duelako fokua zabaldu, oinarrian eta osotasunean dagoen osagaiari begira jartzeko: bortxaketaren kultura. Epaiketa auzitegiko atearak hetsirik bideratzea ez zuen onartu, hain justu, arazoa plazaren erdira ekarri eta "bortxaketa gauza arrunta bihurtzen duen jendarte matxista eta patriarkal honek begiak irekitzeko".

JENOFA BERTHOKOIRIGOIN

Bere horretan ezohiko ezer ez dut deskubritu, ezpada handitasunarena, orain arte ez gertatutako ikusita 50 bat akusatu dituen [bortxaketa] kasurik. Baina, bestela, ez da ezohiko ezer egon eginmoldean, bortxaketaz dagoen ikusmoldean edota biktimaren izaeran –ausardia mugagabea, epaiketarik zerbaiteko balio izanaren helburua eta epaitegiko atearak ireki izana–. Finean, auzi horrek oroitarazten digu bortxaketa ze heinetaraino den estrukturala gure jendartearen". Anne Bouillon abokataren hitzak dira, eta Mazango (Okzitania) auziaz ari da, Gisèle Pelicotek irekitakoaz, senarrak urte luzez somniferoz drogatatu eta berak zein beste dozenaka gizonak 200 bat aldiz bortxatu izanagatik. *Mediapart-en #MeToo et la justice: après le choc Mazan, en finir avec*

la culture du viol? (#MeToo et justizia: Mazango kolpea eta gero, bortxaketaren kulturaren bukaera ote?) mahai-inguru mamitsuan entzun daiteke Bouillon en analisisia.

Erreportajea idazten ari garela ez dugu ezagutzen Mazango bortxatzaileei bideratutako zigorra, haatik, irakurleak eskura ukanen duenean bai, jakina izanen da. Bizkitartean, prokuradoreak hogeitau urteko presondegiko zigorra galdetu du Dominique senar-ohiaren kontra eta hamar eta hemezortzi urte artean beste gizonentzat –bakar bati leporatu zaio "kaltetze sexuala" eta lau urteko kartzela zigorra eskatu da bere kontra, beste guztiei, ordea, bortxaketa–. Irailaren 2an abiatutako 51 gizonen kontrako epaiketarik luze iraun du, eta hor egon da Gisèle, defentsaren argumentu eta azalpen bortitzak jasotzen, berean tinko eta

zut, hurbilekoez inguratutik, baita egunez egun sendotu eta masifikatu egin den babes feministaren indarrari esker irauten.

Zigorra dena delakoa izanda ere, bere horretan ekarpen andana utziko dizkigu Gisèlek irekitako auziak. Goazen hemen batzuk zerrendatzera, *mainstream* komunikabideen kontakizunen azterketatik eta ezker eskuin atzemandako analisi feminista bakane-tarik abiatutik.

ESTEREOTIPOAK HAUTSI

Bortxaketari loturiko estereotipoak bistarazi eta deseraiki izana litzateke bata. Alde batetik, bortxatutakoa fer-mu eta ahalkerik gabe agertu izanak biktimaren ohiko iruditegiarekin talka egin du: ez da suntsitutako pertsona gaixo –gizajoaren zentzuan– bat, ezta

GISÈLE PELICOT Epaitegiko atek irekirik atxiki nahi izan ditu, auzia publiko egin, bere hitzetan, "lotsak alde aldatu beharra duelako".

histeriko kontrolaezin bat ere. Gisèlen "duintasuna" azpimarratu dute kasik komunikabide guziek. Erran gabe doa duina dela, baina ondoko gogoeta zabaldu zuen *Libération* egunkarian Martine Delvaux idazle feminista quebec-tarrak: "Geldi gaitezen Gisèle Pelicoten duintasunaz hitz egitetik, ez delako biktima onik eta biktima txarrik. Indarkeria sexuala jasan duen pertsona oro da duina". Duen itxura zaindua, elegantzia, lasaitasuna eta odol-hotza azpimarratu dituzte kazetariak, behin eta berriz. Gisèlei elkartasun osoa erakutsi arren, ondokoa garatzen du Delvauxek: "Zorritzarrez, hedabideetako deskribapenek aipatzen ez diren guztiei buruz hitz egiten digute, ikusezin bihurtu ditugun edo 'biktima onaren' irudiarekin bat ez zetozelako sinetsi ez diren erasoak jasandakoak. 'Biktima ona' Virginie Des-

---

"Geldi gaitezen Gisèlen duintasunaz hitz egitetik, ez delako biktima onik eta biktima txarrik. Indarkeria sexuala jasan duen pertsona oro da duina"

Martine Delvaux

pentesez *King Kong Teoria* (Txalaparta, 2017) liburuan aipatzen duen 'emakume ona' ere da, hau da, ideal femeninoa, feminitate normatiboa, emakume batek izan beharko lukeenaren irudiaren antza duena, nahiz eta benetan ez existitu

emakume hori". Zer pentsatua ematen digu Gisèlentzako eta bestelako bortxatuentzako erabili izan diren deskribapenen alderatzeak. Hainbat adibide jartzen ditu iritzi-artikuluaren Delvauxek: "Nola hitz egingen genuen, hasteko, ez bazen zuria izan? Gaztea balitz? Tatuajeak eta piercingak balitu? Gona motzak, leotardoak, kamiseta motz eta estuak bazeramatzan? Sexu langilea, fabrikako langilea edo langabea izan balitz? Buruko gaitzen bat balu, edo ageriko ezgaitasun batekin bizi balitz? Burua makurtuta, oinak arrastaka edota bizkarra okertuta egonen balitz?"

Are nabarmenagoa izan da bortxatzailearen irudiaren gezurtatzearena. Epaituriko 51 gizonen profilak ikusirik, argi gelditu da erasotzailea ez dela "munstro" bat, ezta bat-batean gainera salto egiten digun ezezagun bat. "Bor-

LP/JEAN-BAPTISTE QUENTIN

FEMINISTEN BABESA Gisèle Pelicotek eskertu ditu feministak, lehen egunetik azkenera arte jasotako babesagatik, baina feministek ere diote eskertza bideratu, irekitako bidearentzat.

txatzailea gizon arrunta da, egunero-koa zintzoki daramana, bere inguruan ongi integraturikoa. Bortxatzailea ez da 'munstro' bat, bortxatzailea gizon arrunta da. 'Alterizaziorako estrategia' deitzen zaio horri, bi multzo sortzeari, gureaz desberdina den beste multzo bat sortzeari. Gureaz ezberdina den multzo horretan sartu ohi dira bortxatzaileak: marjinalak, 'eroak', kanpotiarak... Baina ez. Gure inguruko gizon arruntak dira, nahi edo ez –edo hobeki erran: nahiz eta nahi ez ukan–, idatzi genuen Mazango auziari buruzko *Monsieur Tout le monde* analisian.

Epaiketa auzitegiko atea hetsirik egitea ez zuen onartu Gisèlek eta mundu guztiari zabaldu zion bere infernua, erabakia azalduta, gainera: "Lotsak alde aldatu beharra duelako".

OINARRIAN, BORTXAKETAREN KULTURA

51 bortxatzaileek bortxaturiko emakumearen kasu espezifikoak soa zabaldu eta arazoa marko orokorragoan jartzeko balio izan du epaiketak: bortxaketa-

“Sexu erasoen biktima diren pertsona guztiei –emakume eta gizon– bideratzen diet borroka hori. Biktima guztiei erran nahi diet: ez zarete bakarrik”

Gisèle Pelicot

ren kulturaren auzia izan da. Kultura bat delako bortxaketarena, antolaketa sistemiko batek bideraturikoa. Bestela, nola esplikatu dezakegu Mazango auzia bere baitan duen Frantziako Estatuan urtero 210.000 bortxaketa edo bortxaketa saiakera zenbatzea eta bortxaketa salaketan %94ari segidarik ez ematea Justiziak? Bortxaketaren kultura argira ekartzea ukan du xede Gisèlek: "Bada garaia bortxaketa arrunta bihurtzen duen jendarte matxista eta patriarkal

honek begiak ireki ditzan". Ondokoa zehaztu zion Gisèlen abokatu Stéphane Babonneauk ere epaileari: "Emakumearen gorputza konkista-objektu denaren ideiarekin bukatu behar dugu. Inork ez du erraten gizonak berez toxikoak direnik, baina anitzez aukera handiagoa dute bortxaketan egoteko, neurri handi batean haien eraikuntzan jaso dituzten errepresentazioengatik".

FEMINISMOTIK ETA ANTIFEMINISMOTIK

Epaiketan zehar, feministek erakutsitako babeseta eta elkertasuna eskertu ditu Gisèlek: "Hunkitzen nau sakonki zuen sostenguak, eta ardura hartzen dut: zuek guztiei esker indartsu nabil borroka hori bururaino eramateko. Sexu eraso biktima diren pertsona guztiei –emakume eta gizon– bideratzen diet borroka hori. Biktima guztiei erran nahi diet: ez zarete bakarrik". Hain zuzen, auziaren lehen egunetik azkenera arte, dozenaka elkarte feministek eta milaka feministek babeseta erakutsi izan diotelako.